

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Fodor Tibor*
Cím: *Miért nem kerülhet sor a Tabán felépítésére.*
Forrás: *Magyar Hirlap.*

Bp.

(Hely)

1929. XII. 12.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (O)

Osztályozás

Tárgy *725.091*

Hely

Idő

'1929'

Személy

Miért nem kerülhet sor a Tabán felépítésére?

Kulisszatitkok egy vállalkozói ajánlat halogatása körül

Néhány jellemző adat következik az alábbiakban arról a közönyről, amellyel minden miniszteri kijelentés és ígélet ellenére, szembeállítódik a vállalkozói kedv.

A Tabán felépítésével kapcsolatban több ajánlat érkezett a főváros szociálpolitikai ügyosztályahoz, amelyek között a legmegfelelőbbnek ígérkezett egy ismert műépítész-tanár csoportjának beadványa. A műépítész-tanár érdekcsoportja 1800 olcsó, modern lakás építésére tett ajánlatot a Tabánban és Buda egyes részein és az egész építkezést külföldi kölcsön nélkül bonyolítandó le. A beadvány lényege, hogy adjon a kormány engedélyt arra, hogy egy megalkotandó jogi személy, bankok részvételével, egymillió darab, egyenként 30 pengő névértékű részvényt bocsáthasson ki, amelyek 60 százalék díjjal, negyven év múlva kerüljenek visszafizetésre. A negyven év alatt összesen 29 millió pengő nyeresémet sorolnának ki a kötvénytulajdonosok között olyan módon, hogy az évenként tartandó sorsolásokon a kötvénytulajdonosok negyven éven keresztül állandóan résztvevőknek, tekintet nélkül arra, hogy részesültek-e már nyereségben vagy sem.

A beadvány szerint a főváros 15.000 négyzetgölg területű, közművekkel ellátott telket adna az építkezéshez, még pedig az alsó Tabánban és ezenkívül a Villányi úton lévő városi telkeket.

A telkek átengedése és közművekkel való felszerelése fejében az építendő

bérpaloták, nyomban a felépítés után, a főváros telekkönyvi tulajdonába mentek volna át

és az építető érdekeltség negyven éven keresztül, amíg a kötvényeket vissza nem váltja, csak a bérjövendelmeket kötötte volna ki magának, de ezt is úgy, hogy abból egy megállapítandó százalékos kulcs szerint, tekintetben címén, már a második évtől kezdve részesítené a fővárost is.

Az építető érdekeltség különös tekintettel volt arra, hogy a lakberek összhangban legyenek a vékonypénzü középosztály teherbírással. Ezért a kétszobás lakások mellékhelyiségekkel 1150, a háromszobás lakások 1750 és a négy-szobás lakások 2300 pengőbe kerültek volna. Ezek a lakberek tehát a háború előtt épült házak béreinek 10 százalékkal alacsonyabbak lennének. A házépítőkön kívül több mint 57 rokonszaktól foglalkoztatott és 8000 embernek juttatott volna egy évig munkaalalmat. Az építető érdekeltség megbízottai több ízben tárgyaltak ebben az ügyben Liber Endre tanácsnokkal, aki az érdekeltség által bemutatott tervezetet és számításokat ellenőriztette s végül is a tervet realitásnak, keresztülvihetőnek találta. Éppen ezért elhatározták, hogy a tervezetet jóváhagyás végett bemutatják a főváros tanácsának.

Az összes építőipari szervezetek csatlakozása

A tervezetet, mindenütt, ahol bemutatták, nagy rokonszenvvel fogadták. Helyeselte azt a közmunkatanács elnöke is, annál is inkább, mert

a tervezet átmenetileg az egyetlen lehetséges módot adta volna meg olcsó lakások tömeges építésére és munkaalalmak teremtésére.

Ezek után mindenki természetesnek tartotta, hogy a nyereségek kötvényes építkezés tervezete rövidesen a tanács elé kerül és az illetékes hatóságok az ügyben hamarosan meghozzák döntésüket.

Az építető érdekeltség ugyanakkor, amikor a főváros tanácsánál szorgalmazta a tervezet ügyében való döntést, elhatározta, hogy külön beadvánnyal fordul a pénzügyminiszterhez is. A pénzügyminisztertől ugyanis a kötvénykibocsátás engedélyezését akarták kérni a terv megvalósításához, amely sem az államtól, sem a várostól nem kér áldozatot.

A pénzügyminiszterhez benyújtandó beadványt aláírták az összes építőipari érdekképviselők, közöttük a Magyar Kőművesmesterek Országos Szövetsége és a Budapesti Kőművesmesterek és Kőfaragómesterek Ipartestülete is.

A szaklapok hosszasan foglalkoztak a tervvel, amelynek révén 8000 munkáscsalád és másfél ezer iparos jutott volna egy évig tartó munkához.

A Kőművesmesterek és Kőfaragómesterek Ipartestületének főtitkára, Györfő István különböző szaklapokban cikkezett a nyereségek kötvényes építkezéséről, amelynek mielőbbi megoldását sürgette és ismertette az ajánlat előnyeit és szükségességét. Többek között azt írta, hogy a tervbevétt 1800 lakás felépítése nagy lépés lenne a lakásvizonyok konszolidálása felé, főként úgy,

hogy sem az államtól, sem a fővárost nem terhelné, sőt a várost jelentős vagyonszaporulathoz juttatná. A cikkíró kifejezést adott annak a reményének is, hogy

úgy a kormánynál, mint a fővárosnál a közérdekű szempontok mérlegelésével és a bürokratizmus mellőzésével veszik elbírálás alá a kérdést,

mert ma minden alkalmat meg kell ragadni, hogy munkalehetőséget teremtünk és elviselehető házbérek mellett egészséges lakásokat termeljünk.

Ilyen előzmények után határozta el az építető érdekeltség az építőipari érdekeltségekkel együtt, hogy közös beadvánnyal fordul a pénzügyminiszterhez, akit egy országgyűlési képviselő vezetésével küldöttéig fel is akart keresni a nyereségek kötvény-kölcsönös építési ajánlat érdekében. A küldöttségben természetesen ott lettek volna a Kőművesmesterek Országos Szövetsége, a Budapesti Kőművesmesterek és Kőfaragómesterek Ipartestületének és a többi rokonszakták testületeinek megbízottai. A küldöttség azonban nem jelent meg a pénzügyminiszternél, akihez el sem juttatták az általuk pártolólag aláírt beadványt.

Amikor más beadvány kerül a pénzügyminiszterhez

Mi történt? A műépítész-tanár érdekeltségének beadványától függetlenül a Magyar Kőművesmesterek Országos Szövetsége és a Budapesti Kőművesmesterek és Kőfaragómesterek Ipartestülete más javaslatot nyújtott át Wekerle Sándor pénzügyminiszternek, amelynek révén megindulhatna ország-szerre tavasszal az építkezés.

Ez a beadvány sok tekintetben meg egyezik a műépítész-tanár ismeretes tervezetével és szintén nyereségek kötvényes

vények kibocsátásával igyekeznek megoldani a lakásinség és a munkanélküliség problémáját.

Szerző

Cím:

Forrás:

A beadvány szerint az építkezés megindításának lehetőségére három tartaléktöke áll rendelkezésre, amelyeknek megmozdítása megmenti az ország iparosságát, anélkül, hogy az államtól komoly áldozatot követelne. Ezek a Pénzügyi Központ által folyósított, több mint 40 millió pengős, úgynevezett LÁB-kölcsönök, a Falusi Kislakásépítő Szövetkezetbe befektetett mintegy 56 millió pengő és végül a két töke fúziója folytán keletkezendő jelzálogos fedezet lekötése mellett az építési nyereménykötvény tőkészerzési lehetősége.

(1) Ez a javaslat azt kívánja, hogy a kormány változtassa meg a FAKSZ nevét, amely ezentúl Országos Közhasznú Építési Szövetkezet lenne, továbbá engedje át a kormány a LÁB-kölcsönök útján kihelyezett és a Pénzügyi Központ által kezelt tőkéket a FAKSZ-nak akként, hogy a LÁB és a FAKSZ hozza létre az Országos Közhasznú Építési Szövetkezetet. Biztosítsák törvénnyel az építési nyereménykötvény kibocsátásának kizárólagos jogát ennek az új szervezetnek, amelynek egyben engedjék meg azt is, hogy amíg a nyereménykötvény-kölcsön jogát megfelelően értékesítheti, kölcsönt vehessen fel. Eszerint tehát

a Kőművesmesterek Országos Szövetsége és a Kőművesmesterek és Kőfaragómesterek Ipartestülete a LÁB és a FAKSZ fúziójával akarná lebonyolítani a nyereménykötvényes építkezést.

Ugyanakkor, amikor ezt a beadványt a pénzügyminiszterhez eljuttatták, Győrbíró István azokban a szaklapokban, amelyekben eddig a műépítész-tanár érdekeltisége lakásépítőtervezetének érdekében írt cikkeket, most már frontot változtatva, a FAKSZ és a LÁB szövetkezési tervét propagálta. A lapokban ismertette a pénzügyminiszterhez benyújtott saját beadványát, amelyben többek között ezt írja a műépítész-tanár érdekeltiségének akciójáról: „Mindazon tervekket, hogy ezer vagy kétezer lakás épüljön a Tabánban s ezért az ország az építési nyereménykötvények kibocsátási jogát feláldozza,

alig érdemes behatóan foglalkozni, mert ilyen építkezés csak helyi jellegű akció és egyes vállalkozói csoportok érdeke.”

A helyzet jelenleg az, hogy a két testület beadványával a pénzügyminisztérium még nem foglalkozott, de nem történt intézkedés a műépítész-tanár csoportjának tervezete ügyében sem.

Nagyhangú ígéretetek — tények nélkül

Hónapok óta húzódnak a tárgyalások, közben az illetékes hatóságok részéről nagyhangú kijelentések történtek, hogy

munkaalkalmakat kell teremteni és jöjjenek a vállalkozók megvalósítható ideákkal, javaslatokkal a kormányhoz.

Most itt van egy életrevaló javaslat, amely munkaalkalmakat teremtené, 57 szakmát foglalkoztatna, 8000 munkást juttatna kenyérhez és a székesfővárosnak jelentős anyagi előnyöket is biztosítana. A műépítész-tanár érdekeltiségének tervezetét a szakkörökben is mindenütt kedvezően fogadták, érthetetlen tehát, hogy miért nem veszik már komoly tárgyalás alá? Nem kutatjuk, hogy vajjon helyes gazdaságpolitika-e a FAKSZ-ot és a LÁB-ot eredeti hivatásától elteríteni, vagy pedig állami pénz nélkül dolgozó magánérdekcsoportra bízni a Tabán felépítését. A lényeg az lenne, hogy tessenék építeni és tessenék munkaalkalmakat teremteni.

A Magyar Kőművesmesterek Országos

Szövetsége egyébként szerdán országos építőipari kongresszust tartott,

amelyen Győrbíró István ismertette az építőipar súlyos helyzetét s ezzel kapcsolatban azt a beadványt, amelyet a pénzügyminisztériumnak adott át s amely szerinte alkalmas arra, hogy az ország lakosságát el lássa munkával. Határozati javaslatot is terjesztett elő, hogy az építőipari kongresszus kívánja a LÁB és a FAKSZ fúzióját Országos Közhasznú Építőszövetkezet címen. A kongresszus a javaslatot egyhangúlag el is fogadta.

Most már csak az a kérdés, hogy a két akció versenyéből mikor indul meg az építőmunka és mikor jut a közönség olcsó lakáshoz?

Fodor Tibor